

Perspectives i Tendències en la Recerca sobre la Construcció del 2015/2016 Coneixement Social

Codi: 43211

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
4313815 Recerca en Educació	OT	1	1

Professor de contacte

Nom: Antoni Santisteban Fernández

Correu electrònic: Antoni.Santisteban@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Joan Pagès Blanch

Maria Roser Canals Cabau

Prerequisits

No existeixen

Objectius

Aquest mòdul és obligatori de l'especialitat de Didàctica de les Ciències Socials i optatiu per a la resta d'especialitats.

Aquest mòdul pretén analitzar com es construeix el coneixement social, des de la formació de conceptes socials i de valors socials.

S'interpretaran aspectes teòrics d'aquest procés, com les representacions socials de la realitat o les relacions i les diferències entre sabers científics i sabers escolars.

S'estudiaran les aportacions de les diverses ciències socials a la comprensió de la societat actual.

Es pretén introduir els conceptes clau com a instruments per a la selecció de continguts, per a l'ensenyament i per a la investigació.

Finalment, s'estudiarà el paper decisiu de la interpretació i la comunicació en l'ensenyament de les ciències socials

Competències

- Analitzar dades d'acord amb la seva natura i elaborar resultats d'acords amb els propòsits de la recerca.
- Analitzar la gènesi i el desenvolupament del coneixement social, geogràfic i històric, i indagar en els diversos models d'ensenyament de les ciències socials, com a suport a la innovació.
- Comunicar els resultats de la recerca, el coneixement adquirit i les implicacions per a la pràctica, i adequar-ne el registre al públic i als protocols formals.

- Comunicar les pròpies conclusions, i els coneixements i les raons últimes que les sustenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
- Desenvolupar valors professionals que incloguin ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
- Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la cerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i la comunicació de resultats.
- Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació incompleta o limitada que inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels coneixements i judicis propis
- Planificar recerques d'acord amb problemes relacionats amb la pràctica, tenint en compte els avenços teòrics en el camp de coneixement.
- Recollir dades per a la recerca en coherència amb l'opció metodològica triada.
- Reconèixer el coneixement aportat per la recerca en educació lingüística i literària com una eina imprescindible per a una societat més equitativa i respectuosa amb la igualtat d'oportunitats.
- Reconèixer i relacionar els aspectes teòrics, empírics i socials del domini específic de recerca.
- Tenir les habilitats d'aprenentatge que permetin continuar estudiant d'una manera que ha de ser principalment autodirigida o autònoma
- Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris

Resultats d'aprenentatge

1. Analitzar els marcs teòrics de referència per establir els que orienten la recerca sobre les representacions socials i el pensament social.
2. Analitzar quantitativament i/o qualitativament dades que permetin el coneixement de la societat actual
3. Aportar dades que permetin reconèixer les contribucions de l'argumentació en l'ensenyament de les ciències socials.
4. Buscar i analitzar referents teòrics que permetin la interpretació dels fets socials
5. Comunicar les pròpies conclusions, i els coneixements i les raons últimes que les sustenten, a públics especialitzats i no especialitzats d'una manera clara i sense ambigüitats
6. Conèixer els aspectes rellevants dels contextos de construcció de coneixement social i analitzar-los com a objectes d'investigació
7. Defensar oralment, fent servir la tecnologia idònia, la recerca duta a terme.
8. Desenvolupar valors professionals que incloguin ètica pròpia de la recerca en educació, en particular el respecte a la diversitat d'opinions i de manera de ser i de fer.
9. Determinar eines d'anàlisi adequades a la naturalesa de les dades
10. Determinar la informació i els subjectes implicats en l'estudi de la interpretació dels fets socials.
11. Dissenyar estratègies de recollida d'informació sobre la relació entre sabers científics i sabers escolars.
12. Identificar els principis epistemològics de la didàctica de les ciències socials, la geografia i la història, i descriure l'estructura específica dels continguts que s'ensenyen.
13. Identificar problemàtiques relatives a la construcció del pensament social i avaluar quines aproximacions metodològiques permeten donar-los resposta
14. Identificar problemes relatius a la construcció del coneixement social a la pràctica
15. Identificar referents teòrics i avaluar-ne l'adequació per interpretar problemàtiques relatives a com es construeix el coneixement social, des de les tendències interpretatives sobre la formació de conceptes socials i de valors socials.
16. Incorporar les TIC en el procés d'investigació, la cerca i la gestió de la informació, l'anàlisi de dades i la difusió i la comunicació de resultats.
17. Integrar coneixements i enfrontar-se a la complexitat de formular judicis a partir d'una informació incompleta o limitada que inclogui reflexions sobre les responsabilitats socials i ètiques vinculades a l'aplicació dels coneixements i judicis propis
18. Interpretar els diferents aspectes que s'investiguen del procés d'ensenyament i aprenentatge de coneixements socials, geogràfics i històrics, en els diversos models d'ensenyament.
19. Interpretar les polítiques i les situacions d'aprenentatge de llengües des de l'òptica de la investigació educativa en contextos de globalització, de multilingüisme i de multiculturalitat.
20. Reconèixer les aportacions de les diverses ciències socials a la comprensió de la societat actual
21. Redactar documents científics de síntesi per ser presentats a diferents públics.
22. Relacionar resultats d'acord amb la seva procedència (fonts i instruments) per a interpretar els fets socials.

23. Tenir les habilitats d'aprenentatge que permetin continuar estudiant d'una manera que ha de ser principalment autodirigida o autònoma
24. Treballar en equip i amb equips del mateix àmbit o interdisciplinaris
25. Utilitzar els mètodes, tècniques i estratègies de recerca i elaborar el disseny pertinent al problema de recerca en el seu context.

Continguts

S'abordaran les següents temàtiques:

- Construcció del coneixement social, conceptes socials i valors socials.
- Representacions socials i pensament social.
- La comprensió de la societat actual i les aportacions de les diverses ciències socials. Sabers científics i sabers escolars.
- Selecció i seqüència de continguts: els conceptes clau de les ciències socials.
- La interpretació dels fets socials: causalitat, intencionalitat i relativisme.
- La comunicació en l'estudi de la societat: llenguatge i narració, argumentació i debat.

Metodologia

La metodologia es basa en presentacions del professorat i plantejament de preguntes i problemes que s'abordaran a classe, individualment o en grup.

També treballs d'anàlisi crítica de bibliografia i recerques, de manera autònoma.

Caldrà proposar dissenys d'investigació i propostes creatives aplicades a contextos diferents als estudiats.

La participació a classe és molt important.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives per part del professor	70	2,8	1, 6, 8, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23
Lectura de bibliografia i anàlisi crítica de recerques i innovacions educatives	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 25
Treballs a classe i debats sobre materials i estudi de casos	40	1,6	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 16, 17, 21, 22, 23, 24, 25

Avaluació

L'avaluació consistirà en:

- anàlisi de bibliografia, materials i recerques;
- treballs en grup a classe i estudi de casos;

- Treball individual del mòdul

Caldrà assistir a un mínim del 80 % de les classes per superar el mòdul.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Anàlisi de bibliografia i materials de recerques	20%	0	0	1, 3, 6, 8, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25
Assistència a classe i participació en els debats	10%	0	0	3, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 22, 23, 24
Treball final del mòdul	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 10, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25
Treballs a classe, solució de problemes i estudi de casos	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11, 16, 17, 18, 21, 22, 23, 24, 25

Bibliografia

- ARMENTO, B. J. (1986). Research on Teaching Social Studies, in Wittrock, M. C. (ed.): *Handbook of Research on Teaching*. New York. Macmillan, 942-951.
- ARMENTO, B. J. (1991). Changing conceptions of research on the teaching of social studies, in Shaver (ed.): *Handbook on Research on Social Studies Teaching and Learning. A Project of the National Council for the Social Studies*. New York. Macmillan, 185-196.
- BARTON, Keith C. (ed.) (2006). *Research Methods in Social Studies Education. Contemporary Issues and Perspectives*. Information Age Publishing Inc.
- CARRETERO, M./VOSS, J. F. (comps.) (2004). *Aprender y pensar la historia*. Buenos Aires/Madrid. Amorrortu Editores
- GÉRIN-GRATALOUP, A-M./TUTIAUX-GUILLON, N. (2001). La recherche en Didactique de l'Histoire et de la Géographie depuis 1986. Essai d'analyse, in *Perspectives Documentaires en Éducation*, nº 53. Paris, INRP, 5-11
- HENRÍQUEZ, R./PAGÈS, J. (2004). La investigación en didáctica de la historia, en *Educación XX1* nº 7, Facultad Ciencias de la Educación, UNED, 63-83
- LAVILLE, C. (2001). La recherche empirique en éducation historique. Mise en perspective et orientations actuelles, in *Perspectives Documentaires en Éducation*, nº 53. Paris, INRP, 69-82
- LEVSTIK, Linda S./BARTON, Keith C. (2001). *Doing History. Investigating with Children in Elementary and Middle Schools. Second Edition*. Mahwah, New Jersey. Lawrence Erlbaum Associates (LEA)
- LEVSTIK, Linda S./TYSON, Cynthia A. (eds.) (2008): *Handbook of Research in Social Studies Education*. Routledge, New York/London.
- PAGÈS, J. (1993). Psicología y Didáctica de las Ciencias Sociales. *Infancia y Aprendizaje*, 62-63, pp. 121-151.
- PAGÈS, J. (1994). La Didáctica de las Ciencias Sociales, el currículum y la formación del profesorado. *Signos. Teoría y Práctica de la Educación*, 13, octubre / diciembre, 38-51.

- PAGÈS, J. (1997a). Líneas de investigación en didáctica de las Ciencias Sociales, en Benejam, P./Pagès, J. (coord.): *Enseñar y aprender Ciencias Sociales, Geografía e Historia en la Educación Secundaria*. ICE-Universidad de Barcelona/Horsori, 209-226.
- PAGÈS, J. (1997b). La investigación sobre la formación inicial del profesorado para enseñar ciencias sociales, en AUPDCS (ed.): *La formación del profesorado y la didáctica de las ciencias sociales*. Sevilla: Diada, p. 49-86.
- PAGÈS, J. /SANTISTEBAN, A. (2011). La investigación sobre la enseñanza y el aprendizaje de las ciencias sociales en la educación primaria. Pagès, J. /Santisteban, A. (coords.), *Didáctica del Conocimiento del medio social y cultural en la Educación Primaria*. Madrid: Síntesis, 85-102.
- PAGÈS, J.; SANTISTEBAN, A (2010). La educación para la ciudadanía y la enseñanza de las ciencias sociales, la geografía y la historia. *Íber. Didáctica de las Ciencias Sociales, Geografía e Historia*, 64: 8-18.
- PAGÈS, J.; SANTISTEBAN, A (2011). Enseñar y aprender ciencias sociales. Santisteban, A.; Pagès, J. (coords.). *Didáctica del Conocimiento del Medio Social y Cultural en la Educación Primaria. Ciencias Sociales para comprender, pensar y actuar*. Madrid: Síntesis. 23-40.
- PRATS, J. (1997). La investigación en didáctica de las ciencias sociales (notas para un debate deseable), en AUPDCS (ed.): *La formación del profesorado y la didáctica de las ciencias sociales*. Sevilla: Diada, 9-25.
- ROZADA, Jose M^a (1997): *Formarse como profesor. Ciencias Sociales, Primaria y Secundaria Obligatoria (Guía de textos para un enfoque crítico)*. Madrid: Akal.
- SANTISTEBAN, A (2011). Las finalidades de la enseñanza de las Ciencias Sociales. Santisteban, A.; Pagès, J. (coords.). *Didáctica del Conocimiento del Medio Social y Cultural en la Educación Primaria. Ciencias Sociales para comprender, pensar y actuar*. Madrid: Síntesis. 63-84.
- SANTISTEBAN, A. (2006). Futuros posibles de la investigación en didáctica de la historia: aportaciones al debate, en *Reseñas de Enseñanza de la Historia*, 4, 101-122. Universitas. APEHUN, (Asociación de Profesores de Enseñanza de la Historia de Universidades Nacionales), Argentina.
- SHAVER, J. P. (ed.) (1991). *Handbook on Research on Social Studies Teaching and Learning. A Project of the National Council for the Social Studies*. New York. Macmillan.
- SHAVER, J. P. (2001). The Future of Research on Social Studies-For What Purpose?, in Stanley, W. B. (ed.): *Critical Issues in Social Studies Research for the 21st Century*. Greenwich, Connecticut, Information Age Publishing IAP, 231-25.
- SOUTO, X. M. (1998): *Didáctica de la Geografía. Problemas sociales y conocimiento del medio*. Barcelona. Ediciones del Serbal
- STODOLSKY, S. S. (1991). *La importancia del contenido. Actividades en las clases de matemáticas y ciencias sociales*. Barcelona. Paidós/MEC.
- TERRISSE, André (éd.) (2001) : *Didactique des disciplines. Les références au savoir*. Bruxelles. De Boeck Université.
- TRAVÉ, G. (1998): *La investigación en Didáctica de las Ciencias Sociales. Perspectivas y aportaciones desde la Enseñanza y el aprendizaje de las nociones económicas*. Huelva. Universidad de Huelva.
- TRAVÉ, G. (2001). Líneas de investigación en didáctica de las ciencias sociales, en Pozuelos, F. J./Travé, G. (eds.): *Entre pupitres. Razones e instrumentos para un nuevo marco educativo*. Huelva. Universidad de Huelva, 173-239.